

La filla de l'optimista - Eudora Welty

A *La filla del'optimista*, Eudora Welty (Jackson, Mississipi, 1909-2001) retrata una geografia, una manera de ser i un estat d'ànim que, tot i que resulten personalíssims, s'emparenten amb els que trobem en altres novel·listes del Sud. Lauren McKelva, de quaranta-cinc anys, és dissenyadora a Chicago. Filla única, quan van morir l'àvia i la mare es va quedar sense referents femenins a la família. El seu marit va morir a la guerra, i el seu pare –l'optimista esmentat al títol- no s'ha recuperat d'una operació als ulls. Ara Lauren torna a la casa de Mississipi, però no ho fa sola, sinó amb Wanda Fay, la mecanògrafa de quaranta anys amb qui es va casar el seu pare abans de morir. És a la casa on va créixer Lauren, ara ocupada per aquesta dona, on conflueixen tots els records: els veïns, les velles amistats, els amics dels seus pares. A la novel·la, aquestes relacions personals són determinants, ja que el jutge ha viatjat fins a Nova Orleans per ser atès pel doctor Courtland, que té com a mèrit principal el de ser el seu veí de tota la vida.

Eudora Welty excel·leix en el maneig d'aquests personatges, a mig camí entre l'individu i l'estereotip: la minyona negra, el pastor presbiterià, la veïna discreta, la dama impertinent, el vell alcohòlic... Quan la família de Wanda Fay arriba de manera inesperada per assistir al funeral, són dos mons els que entren en contacte: les bones maneres de l'aristocràcia local de Mississipi i la brusquedat dels blancs empobrits de Texas, amb la mesquinesa i la generositat barrejades a banda i banda. La interacció es produeix en forma de diàleg, d'una manera molt visual, amb la naturalitat amb què aquests narradors del Sud han après a mostrar, sovint sense prendre partit, el comportament dels seus personatges. Wanda Fay, en concret, concentra un nombre molt elevat de defectes, el primer dels quals és la manca de consciència: ignora que totes les seves queixes són inadequades, que la desconfiança no pot ser sistemàtica, que la mentida i el desconeixement no resulten bons companys. Deu ser un dels pocs personatges de la literatura universal que s'equivoca cada vegada que obre la boca, que fa el ridícul sense interrupció, que converteix en bandera l'estupidesa supina. Al seu costat, la ponderació de Lauren destaca com un lliri en un fangar. De fet, al lector li costa entendre d'on treu la filla de l'optimista el valor per ajornar un enfrontament que sembla inevitable.

El llibre està dividit en tres parts: l'agonia del jutge, l'enterrament i el que succeeix a continuació; en aquesta darrera part és on el lector pren la mesura de la

saviesa narrativa de l'autora. Lauren deixa a fora les paraules de consol dels coneguts i passeja sola per la casa buida que ja no serà seva, obre llibres i calaixos, s'endinsa en els racons que Wanda no ha tingut temps d'apropiar-se, repassa fotografies antigues; en definitiva, mira de fer les paus amb el passat. Repassa les cartes que els seus pares s'enviaven quan ella encara no havia nascut, i quan tenien l'edat que té ara ella... Es recorda d'ells, del seu marit, de totes les persones que li manquen. "M'alegro que no puguis perdre ningú més, reina", li ha dit poc abans un personatge pensant-se que així l'animava. "Ha vingut molta gent. Sense comptar-hi els negres", fa un altre, com si homenatgés l'humor trist de Mark Twain.

En aquests passatges, altres autors haurien recorregut al melodrama. Eudora Welty, en canvi, manté la compostura: "Sobreviure és un greuge que fem als difunts. Fantasiejar sobre la mort no hauria de ser més estrany que fantasiejar sobre la vida. Sobreviure, potser, és la fantasia més estranya de totes". L'escena final entre Laurel i Wanda, entre la vídua i la filla del seu marit, més jove que ella, marca el clímax del llibre. Wanda ni tan sols s'adona del mal que ha fet, ja que ho ignora tot sobre els sentiments.

Penso que el valor d'una novel·la no prové de la trama, sinó de les frases. Aquí i allà, amagades entre una prosa lleugera, hi trobem comparacions memorables: "Va veure llampecs al cel de ponent, com plomes d'un ocell banyant-se"; "El riu feia un soroll com els que fan les criatures hipnotitzades recitant la lliçó davant del mestre". Hi ajuda el bon sentit de la traductora, que recrea un dialecte versemblant i encerta les paraules precises que ajuden a retratar Wanda i la seva família, barruts i teatrals.

Eudora Welty va escriure molts contes i mitja dotzena de novel·les. *La filla de l'optimista*, guardonada amb el premi Pulitzer el 1973, és l'última novel·la que va escriure, i està considerada la millor. Impermeable als canvis culturals que se succeïen a l'inici dels anys setanta, es manté com una obra rica i subtil, que permet que cada lector s'hi acosti des d'un angle diferent. Ho veurem amb tres exemples. Primer: tant la mare com el pare de la protagonista són grans lectors. Abans d'adormir-se, Lauren els sentia com es llegien mútuament, ara l'un ara l'altre, els seus llibres preferits. Tos dos moren cecs i no tan savis com caldria suposar. Segon exemple: la mort del pare es produeix durant el carnaval de Nova Orleans, amb tot el contrast que comporta l'alegria desfermada dels carrers i el sofriment de l'ancià immobilitzat al llit; aquest contrast ens pot ajudar a fer-nos càrrec de la reacció de Wanda. Tercer exemple: la família Dazell (ara la titllàriem de desestructurada) que trobem a l'hospital de Nova Orleans és útil per

entendre la família Fay. Per analogia, veure'n una a la sala d'espera de l'hospital i l'altra a la vetlla del difunt serveix per acostar-se a una manera de ser que no és tant una opció personal com una de les conseqüències d'una economia deprimida.

Wanda dorm al mateix llit on Lauren va néixer i on la seva mare va morir. Al matí de l'enterrament, Lauren la desperta. El que veu quan entra a l'habitació ens dóna la categoria moral dels dos personatges i la categoria literària de l'autora: "Entre les dues finestres, en comptes del canterano de la seva mare que hi solia haver, ara hi va veure el llit davant seu. Semblava que surés en un mar de llum rosada. La capçalera de caoba era tan alta com la lleixa de la xemeneia i estava encoixinada de dalt a baix amb setí de color préssec; pel peu del llit queien uns volants de setí també de color préssec; les finestres estaven envoltades d'un setí color de préssec asfixiant. La Fay dormia al mig del llit, ben amagada sota els llençols, les mans mig tancades per sobre del cap. La Laurel no li veia la cara, només el clatell, la part més vulnerable de qualsevol persona, i va pensar: 'Quan veus una persona adormida, com pots estar segura que no l'has jutjada malament?' Aleshores va veure les sabates verdes noves col·locades com si fossin objectes decoratius sobre la lleixa de l'escalfapanxes".